

O vlku, čo si dal šit' čižmy

"Hmm," hútal si raz vlk, ako je to dobre tým ľuďom! Dočím nás bosých honia, nedoráňajú si nohy o skála a drvia, lebo ich majú obuté. Ale prečo by som ja tiež nemohol mať čižmy?"

Pod' on k čižmárovi na pokraj inku dediny, akoby len k svojmu susedovi; mohol smelo, bo chudobný čižmárík nemal iba jedného vyhladovaného krivého psíka a ten ne-zabrechal, utiahol sa radšej pred vlkom za chlievce. Vhupol teda do izby, akoby bol z neba spadol. Deti pokryli sa od ľaku, ktoré za pec, ktoré do kúta, ktoré materi pod zásteru. Sám čižmár vyvalil oči, čo to za hosť a má.

Pán hosť ale začal pekným spôsobom; vraví:

"Pán sused, či by ste mi neušili čižmy?"

"Prečo nie," hovorí čižmár, "len by bola dostácia; ale viete, že ko mne ľudia iba na plátanku nosia."

"A čo by to bolo treba na tú dostáciu?"

"Viete, z čoho dobrý remeň: nuž tak napríklad tučná jalovica z hôlnej čriedy."

"Na večer ju tu máte na záhumní, len si na to pozor dajte! Viete, tak okolo polnoci."

Hej, a bolaže to za jalovica tučná, masťná, čo vlk čižmárovi dovliekol, len aby čižmy boli čím lepšie. Hej, a bolaže to potom za hostina v dome čižmárovom! Čiž-márka po tri dni iba mäso dusila a všetci jedli tak, ako na hody. Jednako voľač masťnejšieho už oddávna nedostalo sa im na zuby. Kožu ale naozaj dali do výrobu.

Na tretí deň prišiel si vlk po čižmy.

"Nuž akože, pán sused, či sú my čižmy už hotové?"

"Boli by, pán sused môj drahý," začal už náš prístepkár prívitivejšie, "keby len bolo na dratvy. Keby ste vy to ešte zaopatрили voľač konôp a lanu."

Bolo toho tam pri močidlách dosť už vymoknutého a vyvláčeného; vlk naznašal mu toho kopy cez noc na záhumnie. Pani prístepkárka na druhý deň už vysúšala, trela a tešila sa, ako bude priasť a tkať a deti si zašatí.

O tri dni ale prišiel zasa vlk po čižmy:

"Pán sused, či čižmy už hotové? Aha, tu sú; no, veru sú hodné; ej, čiže mi budú!"

Lebo tam stáli na lavici naozaj čižmy nové, ušité z remeňa, čo grznár zborgoval vopred na jalovičinu, aby prístepkár mohol raz zasa aj celé čižmy šit'. Ale milý, už teraz naozaj čižmár, začal poznove, ako predtým:

"Ej, boli by vám boli, pán sused môj drahý; ale to je ten beľah, že si tieto rozkázal pán richtár z dediny a vaše mám ešte len v robote. Lež čože mi z týchto i z vašich, keď ich nemám ešte čím vymastiť. Ešte takto na tú masťku zaopatrite jedného vepra zo žíru. Ak mi to splníte, na tretí deň budete už čižmy nosiť."

Cez polnoc bol zasa tučný, masťný vepor na záhumní. Bolo potom aj v dome čižmárovom omasty; žena tešila sa, že bude mať aj čím zasmázať, aj na čom vypekať.

Keď vlk na tretí deň prišiel, čižmár ukázal mu naozajstné čižmy, nuž ale vlk to obuť alebo nosiť nemohol.

"Eh, to ste mi," vraví, "piano ušili."

"No, veď je nič, pán sused," hovoril čižmár, "veď tu nájdú sa čižmy ešte aj pre vás; len som vám chcel ukázať, že vy nemôžete nosiť čižmy ako druhí ľudia. Pripravil som ja to inak; poďte len za mnou von."

Šli a prišli tam na dvore ku jednej jame, do ktorej bol narobil majster blata z belastej hlinky.

"No," vraví, "pokiaľ chcete mať čižmy obuté, potiaľ skočte sem dnu nohami."

Vlk skočil, a keď potom dostal sa von, leskli sa naozaj nohy jeho od hlinky.

"No, vidíte, susedko, tu ich máte hneď dobre obuté, lesklé, belasté; krajšie, ako druhí nosia. To som vám ja tak pripravil, aby ste ma pamätali, kedy ste si dali u mňa čižmy šit'. Len to jedno vám povedám: po skalách, po stráňach behajte v nich, kolko chcete, ale do vody alebo na rosu ani raz nohou! To, hlad' teže, iba nám čižmárom žatva, keď v čižmách po vodách!"

Posledné naučenie čižmárovo vlk už ledva i dupočul, bo hrdý v čižmách uháňal už záhumním. A keď bol raz v čižmách, to si hútal:

„Nebudeš viac túlať sa po hore, budeš chodiť po cestách, kadiaľ chodia druhí ľudia, keď máš čižmy ako oni.“

Aj si vykračoval vždy hrdšie po hradskej ceste. Ale tu šli proti nemu voziari, a keď priblížil sa k nim, paholci doňho bičmi a gazdovia poskákali z vozov so sekerami.

"Aha, vlk, aha, vlk!" že ho zabijú.

V tom pomykove nevedel, kadiaľ z konopí, skočil do rieky a šťastie jeho bolo, že rieka bola široká, hlboká, cez ktorú nemohli za ním. Ale keď preplával na druhý breh, bolo po čižmách - voda mu ich zlízala. No bolo aj po radosti! Keby tam bol býval majster, čo ho tak zaobul, bol by ho v zuboch rozsekal, tak ich ceril, tak sekal a vrčal a hneval sa.

Hybaj prosto k čižmárovi naspäť a nepočúval nič na jeho výhovorky, len ho vyvolal, aby zajtra v tú a tú hodinu hotovil sa do bitky, aby si zaopatril dvoch kamarátov, vlk že si tiež zaopatrí svojich a že biť sa budú na život a na smrť, tam a tam, pri tom dube v hore.

Dobre teda. Vlk si zavolať veverka a diviaka na pomoc a čakali tam pod tým košatým dubom. Čižmár dlho nešiel. Raz už potom povie vlk veverke:

"Vyjdiže ty na toho duba a pozri, či ten ide k nám a či ho máme ísť tatam roztrhať na kusy aj s celou jeho klamárskou perepúťou!"

Veverka vybehla a len zhíkla:

"Jaj, bože môj, veru ten už ide aj s dvoma kamarátmi: za jedným samé krvavé paloše opálajú sa a ten druhý čo krok kročí, to zohne sa a skaly zbiera. Jaj, to je strach!"

A nechcela viacej ani dolu zo stromu. Aj diviak dal si strachy nahnať a zaryl sa pod stromy do lístia, čo mu ani ňufáka nebolo vidno. Čo mal robiť vlk opustený? Pustil sa behom do lesa, nič nedbajúc, že je zasa len bosý a nohy si pred človekom dotlčie a doráňa.

Čižmár naozaj došiel o chvíľku až k dubu aj s kamarátmi: so svojím kohútom, ktorého červené piera na chvoste vietor rozháňal a pred ktorým veverka i teraz triasla sa na dube, akoby to boli ohnivé paloše; so svojím krivým psikom, ktorý čo kročil, to kľocnul a predkom do zeme ňufol, akoby ozaj kamene bol zbieral, a kľocnul i tu na-posled a veverka ukryla sa za konár, aby ju voliak tým posledným kameňom nedohodil. Diviak spopod lístia ani nevykukol; vlk bol dosiaľ za horami; čižmár ako prišiel, tak odišiel. Bolo po strašnej bitke, keď jej ani nebolo.

Ale náš vlčko poskoril sa radšej, kde by dačo dostal pod zuby, veď od rána bolo už ďaleko a on bol hladný, naozaj ako vlk. Pásla sa tam dakde na doline pri jazere kobyľa aj so zriebäťom. Vyceril na ňu zuby a zavrčal:

"Kobyľa, daj mi to žriebä pod zuby, bude ti raz krajšie. Či podobrotky, či pozlotky, dať musíš!"

A kobyľa povie:

"Dobre, dobre; ale je ešte nie okrstené; pred krstom len nemôže na máry."

"No, veď ti ho ja okrstím!"

"Nedbám, keď nasilu chceš byť kňazom. Staň si na breh, dovediem ti ho k vode."

Vlk si stal, kobyľa sa pohla a žriebä za ňou. Vlkovi už tiekli slinky a jazykom zalizoval. Vtom ani nepobadal sa, ako kobyľa vyhodila kopytami, ako ho zahodila až naprostred jazera.

"Splákní si ústa od pečienky!" zavolala mu kobyľa a ušla aj so zriebäťom bezpečne, kým ten voliak po psote, po biede vybrádoval.

Pustil sa už druhou stranou na polia. Tu neďaleko jedného humna počuje starú kozu bľačať; kozľa ležalo pri nej.

„Keď na prvé nič, bude voľač na druhé,“ pomyslí sebe vlk a ide ku koze a sputuje sa:

"Čože tak bľačíš?"

"A veď vidíš, čo mi je, kozliatko mi odkapalo."

"Podaruj mi ho, veď z toho jednako už nič nemáš."

"Akože ti ho dám, keď je ešte neoplakané, ne-ospievané? Pomôž mi ho aspoň pekne oplakať, ospievať."

Vlk začal zavýjať, a čo ďalej hlasnejšie; páčil sa sebe, ako dáky spevák na pohrebe. Počuli ho mlackovia tam na tom humne, dobehli sem aj s cepami a „cupy-lupy“, do-skošili mu do chrbta a temer mu kožu zodreli. No spamätal sa dost' zavčasu a umkol im do hory.

V hore vlk pán, vykračuje si zasa hrdo - trebárs mu od hladu tam dnu škvírka a zvonku hnáty dodrvené. Poletuje si zas tam dakde vtáča zo stromu na strom a skacká z konára na konár. Prikráda sa za ním náš vlčko, že si schmatne. Ale vtáča mu vždy uletelo a chmatol zakaždým naprázdno. Namrzený zavolá:

"Stoj, vtáča, prehltnem ťa!"

"Ešte som nedorástol tebe pod zuby," ozve sa vtáčik. "A čo by ti z toho prišlo, čoby si ma i prehlto? Ale ja ti ukážem, kde sa môžeš aj najesť aj napiť, ako ti chuť príde; len či ma počúvneš. Veru ti tam bude, ako na svadbe, na výber."

Dal sa vlk nahovoriť a skákal, kade vtáča letelo. A vtáča videlo už predtým, kadiaľ ženy niesli plné nose jedenia a pitia, kamsi tam na voliauku hostinu. Nuž k týmto ta letelo, a keď ich už videli cez húšťavu, kázalo vlkovi za nimi ľašovať a samo preletelo pred ženy a tam prplilo sa v prachu na chodníku. Keď ženy zazreli vtáča, nuž zavolali:

"Aha, mladé vtáča, uchyťme ho, budú mať s čím zabávať sa nám deti doma."

Pekne-rúče poskladali svoje nose na chodník a pustili sa za vtáčat'om.

Vtáča ich vždy ďalej vábilo, a keď ich už na hodnom kuse odvábilo od húšťavy, vzalo sa na krídla a mihom preletelo naspäť na chodník, kde boli nose zložené.

Ono si sadlo na kraj koša a tam do chlebička d'ubka-lo pyštekcom, bo toho vlk ani neofúkol, keď ten tam, odzadu priskočiac, našiel aj mäsa a už ho bol všetko aj s koš-tiaľmi pohltal. Ešte chcel aj nalokať sa, nuž strčil hlavu do plného hrnca a lokál. Vtom ale došli už aj ženy naspäť z húšťavy a porobili krik náramný:

"Sem sa," volali, "sem sa, chlapi, s cepami, drúkmi a valaškami; tu vlk!"

Vtáčatko hneď odletelo a nebolo mu viac ani chýru, ani slychu. Ale náš vlk ešte len teraz nastráchal sa ciepa a drúkov a valašiek ešte k tomu. V tom strachu chcel vytrhnúť hlavu z hrnca, ale to nešlo; zastrčil si ju ešte hlbšie tadnu a hrniec zatiesnil sa mu dokonale na hlavu. Ženy, ako to videli, priskočili odzadu s voliakymi papekmi, čo tam pochytili, a lomili ho, čo len tak praskalo, po chrbte. Nechcel si dať kríže zlámať, nuž len pustil sa behom, sám nevedel, kade letí.

Letí, letí za vidna potme. Raz tresne hlavou do stromu a hrniec rozletel sa mu na márne kusy. Vtedy voliak po biede pretrel si oči prednými dlabami a už si len raz aspoň vydýchol a sadol. Hladí, hladí, prizerá sa: že je čas už podvečer a on sedí pod tým spravodlivým dubom, kde za rána mal biť sa s čižmárom. Kamarátov tu už nebolo - bohvie kde tí na bezpečnom! Strachy ho objali a hrôza primrazila ho na to miesto, kde sedel, že ak by čižmár ešte len teraz došiel so svojimi a privítal ho s kopytom a skálím a nadovšetko s tými ohnivými palošíkmi. V tom strachu už len oči zatvoril, aby ani nevidel, čo bude robiť sa.

Ale bolo všetko ticho, ani len muška nepreletela.

„Bože môj, bože môj,“ začne si tu rozmýšľať, „veruže som opustený; už nikde ani priateľa, ani len nepriateľa, čo by ma aspoň z miesta splášil. Ale tak je to, keď som nechodil po svojom remesle a dával som sa na to, na čo mi nebolo treba. Môj otec nedával si ani čižmy šiť, nedával sa ani za kňaza, ani za kantora, ani po svadbách nechodil, a šíre hory i polia boli predsa jeho, kým nestavil sa, kde stavať sa mal - u kožušníera na klinci. A čože si ja už teraz počnem? Život ma už domrzol, umrieť by sa mi ešte nechcelo! Bože, bože, kadeže sa dám?“

Chcel oči otvoriť, ale už ani to nestačil, bo vtom z jednej strany pif! z druhej pať! vrazili mu dve guľky odrazu do srdca. Dvaja horári, čo ho tam vidali pliesť sa, vyšli v pravý čas sem na postriežku a zastrelili ho. Stavil sa milý vlčko naposled tam, kde stavili sa už toľkí - u kožušníera na klinci!